

CHOLNOKY JENŐ-PÁLYÁZAT

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat elnöksége és az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal annak érdekében, hogy elősegítse a Társulat keretében folyó karszt- és barlangkutatói tevékenységet, főként a kutató és feltáró munka megfelelő szintű dokumentálását, az elért eredmények összefoglalását, valamint ezek értékelését, évenként ismétlődően Cholnoky Jenőről elnevezett pályázatot írt ki.

A Cholnoky Jenő-pályázatra 1985-ben 15 pályamű érkezett be. A bíráló bizottság a pályázati kiírás értelmében nem értékelte a Kraus Sándor egyéni tag által beadott éves jelentést, mivel a pályázaton legalább 3 fős kollektívák vehetnek részt. Továbbá megállapította, hogy a BLSE Aragonit csoport pályázata a formális jelentéskötelezettségnek tesz eleget, így az sem került elbírálásra.

A pályázaton saját kérésére nem kívánt részt venni a Bekey Imre Gábor, az MHSZ Debreceni Könnyűbúvár Klub és a Vértes László Barlangkutató Csoport.

Az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal támogatásával együtt rendelkezésre álló

keret alapján a bíráló bizottság két első és egy második díjat adott ki. A bizottság úgy értékelte a jelentések alapján kialakult pontszámokat, hogy harmadik díjat nem ad ki.

I. díj

Alba Regia
Barlangkutató Csoport 6000 Ft 94 pont

KTE Acheron Barlangkutató
Szakosztály 6000 Ft 94 pont

II. díj

Marcel Loubens
Barlangkutató Egyesület 5000 Ft 60 pont

A bíráló bizottság különdíjat nem adott ki, ellenben a negyedik—hatodik helyen végzett FTSK Delfin, Papp Ferenc és USE Pannónia csoportok pályaműveit 2000—2000 Ft jutalomban részesítette.

Az eredményhirdetésre és díjkiosztásra az MKBT XXX. Vándorgyűlésén, 1985. június 29-én, Jósvalón került sor.

F. N.

Barlangkutató csoportjaink életéből

Az *ACHERON Barlangkutató Szakosztály* központi munkaterülete a Mátyás-hegyi-barlang, ahol a 9 ponton folyó feltáró kutatásuk eredményeként a Sárdagasztóban sikerült kb. 35—40 m-nyi új szakaszt feltárniuk. A barlangban évszakonkénti klímaméréseket, vízkémiai és morfológiai vizsgálatokat végeztek, s regisztrálták a tó vízszintingadozását is.

Feltáró kutatásokat folytattak ezen felül a Mátyás-hegy DK-i kőfejtőjének barlangjaiban, a II. ker. Pajzs utcában épületalapozáskor megnyílt üregben, az Aggteleki-karszton a Fedor-források csoport árvízi forrásbarlangjában, s nyári kutatótáboruk során a bakonyi Kőrös-hegy víznyelőcsoportjában. Mindezekről térképdokumentáció is készült.

Tudományos munkájuk keretében folytatódott a Cserszegtomaji-kútbarlang alfa-nyomdetektoros vizsgálata, klímaméréseiket kiterjesztették a Pál-völgyi-barlang kiépített részére, valamint a Harcsaszájú-barlangra. A kis intenzitású barlangi légáramlások irányának és sebességének méréséhez két saját konstrukciójú műszert fejlesztettek ki.

Az *ALBA REGIA* Barlangkutató Csoport munkája nyomán 1985-ben 31-gyel gyarapodott a Bakonyban, illetve a Balaton-felvidéken ismert barlangok száma!

Hagyományos kutatási területükön, a Tési-fennsíkon összesen 9 objektumban végeztek feltáró, állagmegóvó tevékenységet. Ennek eredménye a 30 m hosszú, 20 m mély Egérfogó-barlang, valamint a 7 m mély Kán-kúti-zsomboly feltárása és az Alba Regia-barlang Kürtös ágában egy 15 m hosszú újabb

szakasz felfedezése. Újra feltárták az eltömődött Nyomasztó-barlangot, kitisztították a Tábla-völgyi-barlang bejáratát, lezárták és a bejárat megkönnyítő technikai eszközökkel látták el a jelenleg már 95 m mély Csengő-zsombolyt, valamint új biztonságos bejáratot aknákat nyitottak a Háromkürtő-zsombolyra. Terepbejárásaik eredményeként vált ismertté a Kút-árki-sziklaeresz, továbbá 7 újabb kis barlang a Burok-völgyben.

A kutatási területükön kívüli terepmunkák, ill. a zirci fiatalokkal való együttműködés eredménye a 4422. számú kataszteri egységben az Eperjes-hegyi-hasadékbarlang; a 4423. számú kataszteri egységben a Szántófüldi-nyelő barlangjának, a Róka-barlangnak és a Károly-házi-nyelő barlangjának feltárása, továbbá a Bándi 1. és 2. sz. barlangok, a Zirc melletti Pipa-zsomboly és az örvényesi Vasásó-barlang megismerése.

A „Nem karsztos barlangok vizsgálata” című tudományos program keretében az év folyamán 23 barlangot dolgoztak fel. A Kovácsi-hegy „Bazaltutcajában” kataszterbe vett 9 objektumból 5, a Tátika 7 dokumentált bazaltbarlangja közül 5 eddig ismeretlen volt a speleológusok számára, akár csak az Ajka-hegy konglomerátum-barlangjai. A Pulai-bazaltbarlang további feltárására szervezett munkatábor során a barlang hosszát 150,7 m-re, mélységét —21,8 m-re sikerült növelni.

Sokirányú tudományos munkájuk keretében a Dobos-hegyi-barlangban vízjelzést hajtottak végre, mikrobiológiai vizsgálatokat végeztek itt, vala-

mint a Pulai-bazaltbarlangban; folytatták karszt-korróziós modellkísérleteiket, továbbá speleofaunisztikai gyűjtést és közettani, üledékföldtani vizsgálatokat is végeztek.

A **BEKEY IMRE GÁBOR** Barlangkutató Csoport a Pál-völgyi-barlang feltáró kutatását végzi. 1985-ben itt három végponton sikerült bontással újabb járatrészeket feltárni, melyekkel együtt a barlang hossza már meghaladja a 4500 m-t.

A **BORSODI SZÉNÁNYÁK SE** Karszt- és Barlangkutató Csoportja a bükki Kis-fennsík Csókás-rét—Kaszás-rét közötti térségében dolgozott. Több kutatótábort szerveztek a Lilla- és Lilla II. barlangok bontására, melyek eredményeként kisebb új szakaszokat tártak fel.

A **CHOLNOKY JENŐ** Barlangkutató Csoport folytatta a bakonyi Mester—Hajag karsztmorfológiai feldolgozását. Újabb területekről készítettek részletes térképeket, s a fiatalkori felszínfejlődés tanulmányozásához kézi fúrások segítségével megkezdtek a karsztos fekü domborzati viszonyainak, valamint a fedő üledékek vastagságának, közettani kifejlődésének felderítését.

Az **FTSK** Barlangkutató Szakosztály a hosszú-hegyi Háromlyukú-zsombolyban, a Francia-bánya barlangjában, a Szabadság-barlangban és a Teresztenyei-barlangban folytatott feltáró munkát. A Dancá-barlangban tágitási és járatbiztosítási munkákat végeztek, s több szakaszt vizsgáltak át, szifonkerülő járat felderítése céljából.

Az **FTSK DELFIN** Könnyűbúvár Szakosztály hagyományos kutatási területei közül — engedélyezési nehézségek miatt — csak az esztramosi Rákóczi-barlangban végezhetett munkát. Itt több méterrel a II. sz. tó 44 m mélyen levő végponti szűkületének leküzdését készítették elő, vezetőkötélrendszer kiépítésével. A Barlangtani Osztály felkérésére merülést hajtottak végre a Beremendi-kristálybarlang Tavasz-termében is, felderítették és térképezték a víz alatti üregrészt. A Kinizsi Kupa soros rendezőként sikeres barlangversenyt bonyolítottak le az esztramosi Surrantós-barlangban.

A **HAJNÓCZY JÓZSEF** Barlangkutató Csoport a Hajnóczy-barlang Szellem-termi és „Rekettyés” nevű végpontjain folytatott feltáró kutatást. Ez utóbbi, rosszul szellőző munkahelyen a dolgozók biztonsága érdekében CO₂-méréseket, sőt vérgázanalízist is végeztek.

Folytatták a csepegő vizek vizsgálatát, nyári táboruk alatt légzésfunkciós vizsgálatokat végeztek, s megkezdtek a barlang 1:200-as részletességű újrafelmérését.

A **MARCEL LOUBENS** Barlangkutató Egyesület a tapolcai köfjétkőben lévő Fecske-lyuk agyagkitöltésének megbontásával mintegy 150 m hosszúságú, formagazdag hévizes üregrendszert tárt fel. Jelentős eredményt értek el a Spirál-barlangban, ahol egy szűkület átbontásával a barlang korábbi 53 m-es hosszát közel 400 m-re, mélységét 20-ról 69 m-re sikerült növelniük! A barlangot elhunyt kutatótársuk emlékére Láner Olivér-barlangnak keresztelték át.

A Létrási-vizesbarlangban folytatták a hőmérséklet- és csepegésméréseket, a vízszint-regisztrálást és a denevérek számlálását, valamint a BNP megbízásából közlekedést könnyítő műtárgyakat építettek be és lezárták a barlangot.

Az **MHSZ Debreceni Könnyűbúvár Klub** Barlangkutató Csoportja a Diabáz-barlangban, a Hajóköteles-aknából kiindulva 40 méteres új szakaszt tárt fel és térképezett, az új rész végpontján lévő kürtő kimászásával remény van a továbbjutásra is. Elvégezték a barlang bejáratának végleges kialakítását és lezárását is. A Csipkés-küti-víznyelőbarlangban új ponton indítottak bontást, itt szálkőfal mentén mintegy 20 m-t előrejutva, két kisebb levegős üreg tárult fel.

A **SZIKKTI PAPP FERENC** Barlangkutató Csoport folytatta az előző években megkezdett feltáró kutatásait: a Tücsök-lyukat nyári táboruk során 3,5 m-rel sikerült mélyíteni, s a Vass Imre-barlangban a Ciklopszok Csarnokát lezáró omladék bontásában is jelentős előrehaladás történt.

Tudományos munkájukban a jósvafői kutatóállomás átadásával előtérbe került a keveredési korrózió további elméleti és morfológiai vizsgálata. Megkezdődött a Vass Imre-barlang távmérő hálózatának felújítása, s elkészült a barlang új térképe is.

A **MEGALODUS** Barlangkutató és Geológiai Szakcsoport feltáró tevékenysége elsősorban a Megalodus-barlang közelében lévő Bartha-kútbarlangra irányult. A 15 m mélységű, szárazzá vált kútból nyíló 11 m hosszú, oldott folyosó kitöltését 80 m³ üledék kiemeléssel 2 m-rel mélyítették, s a folyosó K-i végén egy, a felszint megközelítő kürtőt tártak fel. A feltáró munka mellett megkezdtek a barlang geológiai és faunisztikai feldolgozását, valamint klíma- és CO₂-méréseket végeztek és feltérképezték az üreget.

Veszprémben, a Tanácsi Építőknél **HELIKIT** néven új barlangkutató csoport alakult, **Hartig Miklós** vezetésével. A csoport „jogfolytonossági” alapon folytatta a Solymári-ördöglyuk térképezését, melynek során újabb 150 m-nyi járatrendszert mértek fel. Megkezdtek továbbá a Szentgál melletti Mecsek-hegy oldalában nyíló Kő-lik feltáró kutatását is.

Takácsné Bolner Katalin